

Kapitel ett

I vilket det uppstår ett nytt projekt

Det nya året hade börjat i moll för caféägaren och bagaren Gertrud Dahlberg. Direkt hon öppnade caféet efter julhelgerna hade hon fått veta att en av hennes stamkunder – Lasse Lindencrona – hade dött i hjärtinfarkt ensam hemma i sin lägenhet i Stjärnhusen. Han var inte bara stamkund på caféet utan dessutom en man som hon umgåtts en del med privat innan hon bestämt sig för att det var före detta rörmokaren Svege Jonsson hon skulle dela resten av livet med.

Lasses dödsfall hade rört upp starka känslor hos flera av caféets stamkunder. Många av herrarna hade sällan eller aldrig tänkt på sin egen dödlighet och nu kom döden oroväckande nära då en jämnårig man dog. Tankarna på den egna döden blev svåra att undvika. En vacker aprildag, då det kändes som om våren äntligen var på väg, satt några av stammisarna på caféet och försökte sätta ord på hur omskakade de blivit av Lasses dödsfall. Göran Wahlberg tyckte att stämningen blev för dystert och försökte skoja bort det hela:

– Vet ni vad döden sa då han kom till en fest: ”Nu hoppas jag vi får dödskul.”

Men innerst inne oroade han sig för hur länge han själv skulle bli liggandes död innan någon undrade var han tagit vägen. Lasses barn hade ju åkt hem till honom samma dag han inte svarade i telefon. Men Göran hade inte några barn och inte några andra nära släktingar heller. De närmaste vänner han hade var stammisarna på caféet. Personalen på hans lilla importfirma av italienska köksmaskiner var vana vid att han inte hörde av sig på flera dagar, ibland inte på en hel vecka.

Martin Puttoinen fick en knuff av Lasses dödsfall och tog sig äntligen samman och beställde tid för en hälsokontroll för att kolla upp sina PSA-värden och hjärtklappningen han kände av ibland. Dessutom hade han börjat titta på nätet på hus i Torne-dalen för att kanske, kanske göra slag i saken och flytta ”hem” – något han drömt om länge. Livet var inte oändligt, det kände han tydligare nu än förut.

Andra, som pensionerade sjuksköterskan Ingrid Martinell, hade precis som Lasses barn hittat sin anhörige död hemma i sängen. Ingrid hade lång tid efter sin man Markus bortgång plågats av skuldkänslor för att hon inte varit närvarande då hennes cancersjuka make drog sitt sista andetag. Nu tog skuldkänslorna fart igen inom henne. Om jag bara inte gått ut och handlat den där dagen, om jag ändå förstätt att slutet var nära, tänkte hon och hade svårt att ta sig ur spiralen av skuldkänslor. Hennes enda tröst var att pudeln Siri sannolikt legat bredvid honom då han drog sitt sista andetag. Kanske slickat sin husse på handen ...

När Lasses begravning var över och allt såg ut att övergå i något slags normalitet igen inträffade nästa katastrof. Gertruds bagare Bigge ramlade på en isfläck en tidig morgon i februari och bröt benet. Det var enbart tack vare att stammisarna hade ställt upp från morgon till kväll som Gertrud sluppit stänga sitt älskade café. Allt hade löst sig på ett fantastiskt sätt. Pensionerade hus-hållsläraren Elisabet Sjunneson, Gertruds älskade Svege och extrajobbaren Evin hade hjälpt Gertrud att baka frallor, bullar och

kakor. Gertrud hade krympt sortimentet något, minskat på utbudet av bakelser. Men den så omtyckta toscakakan fanns förstås fortfarande kvar. Och rågsiktskakorna med hemgjorda köttbullar och rödbetssallad som var hantverkarnas frukostfavorit. Wilhelm Thörn, oftast kallad Wille, hade stått vid kassadisen ett par timmar varje dag och pensionerade adjunkten August Sandberg hade hjälpt till med diverse sysslor som att plocka disk och fylla diskmaskinen. Även Gerhard Andersson, Martin Puttoinen och Göran Wahlberg hade haft sina uppgifter och det hade bildats en fantastisk arbetsgemenskap stammisarna emellan.

– Det kommer att bli tomt när vi inte längre behövs här som personal, konstaterade Wille så gott som dagligen när datumet för Bigges återkomst närmade sig. Sedan Wille gått i pension saknade han nämligen arbetsgemenskapen på sitt förra jobb som kanslichef på stadens regemente oerhört mycket. Och han hade levt upp av att ha en uppgift i livet igen.

August nickade instämmande. Han saknade inte precis sitt jobb utan kände att han gjort sitt som lärare i historia och samhällskunskap på Karolinska skolan. Men hans fleråriga projekt – ett bokmanuskript om första världskriget – var nu äntligen inskickat till ett antal förlag. En stor tomhet hade infunnit sig i hans liv där för övrigt rätt så mycket hängde i luften.

Skilsmässan från Britt-Inger var färsk och han hade inte landat i hur han ville att tillvaron skulle gestalta sig framöver. Vännen Ingrid, som han lärt känna på Ensamma herrars café, hade varit vänlig nog att erbjuda honom att hyra ett av rummen i hennes stora lägenhet i ett gammalt hus på öster i Örebro, men där kunde han ju inte bo för alltid. Eller? Vad tänkte egentligen Ingrid om deras fortsatta relation och liv tillsammans? Om han ändå vågade fråga.

Å andra sidan visste han inte riktigt vad han själv tänkte och kände. August hade inte varit van vid att vare sig känna efter eller uttrycka sin egen vilja eftersom han levt först med en

dominerande mamma och sedan en fru som sällan eller aldrig tog hänsyn till vad han önskade. Ibland fladdrade tanken förbi att det väl ändå var hög tid att ta reda på vad han själv egentligen ville nu då han uppnått den aktningsvärda åldern av 70 plus.

En måndag i början av maj kom bagaren Bigge tillbaka till sin arbetsplats efter tio veckors sjukskrivning. När alla stammisarna var samlade hurrade de för honom och klappade om honom. Bigge log generat och drog sig genast tillbaka in i bageridelen där han trivdes bäst. Gertrud hade köpt in en hög barstol som han skulle kunna sitta på om han behövde ta en paus och vila benet lite då bagerimaskinerna jobbade. Ute i caféet fortsatte samtalet om den nya situation som nu uppstått.

– Det känns konstigt att sitta här utan att ha en uppgift, sa Wille och fick medhåll av Göran Wahlberg, som väl var den som gjort minst för att hålla caféerörelsen på benen, men som saknade självinsikt som vanligt.

– Man får vara glad över att dagarna ändå blivit ljusare och kvällarna med, inflikade Martin som försökte träna på att se positiva saker i tillvaron efter uppmaning av före detta sambon Lise-lott som han gärna ville återuppta sin relation till.

Änkemannen Gunnar Sjöström bröt sig nu in i samtalet. Han hade under våren blivit mer och mer en i gruppen och de övriga lyssnade gärna till före detta ortopedöverläkarens kloka ord.

– Vi kanske skulle starta något nytt projekt tillsammans nu när Gertrud inte kommer att behöva er i själva caféerörelsen. Ja, utom Elisabet förstås, hon är ju ordinarie inhoppare. Vad sägs om att starta en vandrargrupp, sa Gunnar och räknade sedan upp alla hälsofördelar som även en halvtimmes promenad medför: det sänker blodtrycket och kolesterolet, förebygger typ 2-diabetes, minskar stress och ångest och mycket mera.

– Och det är lättare att komma i gång med att vandra om man gör det i grupp. Och vägen känns också kortare om man har sällskap.

Att starta en vandrargrupp tyckte Wille lät som en utmärkt idé. Han hade haft Lasse Lindencrona som promenadkompis under hösten; nu gick han ofta ensam en sväng varje dag i Rynningeviken och Osets naturreservat om inte hans kära Elisabet hade tid att följa med.

– Vi kan börja med en dag i veckan, måndag eller torsdag, och ta med oss fika. Kanske köpa med oss ostfrallor från Ensamma herrars café, sa Wille som höll sig smärt både genom att röra på sig och genom att ha noll sug efter feta såser och gräddiga bakverk.

– I så fall får det bli kaffe och wienerbröd eller budapestbakelse för mig, sa Göran Wahlberg. Och så måste jag skaffa en lämplig träningsutstyrsel. Vad har man egentligen på sig då man vandrar? Jag har sett folk gå i sådana där byxor med liksom svarta lappar på knäna och i baken. Kan det vara någonting?

Jo, men det trodde de övriga skulle bli bra.

– Fast om du äter wienerbröd eller budapestbakelse till fikaten på vandringen förtar det delvis nyttan med promenaden, påpekade Wille.

– Eller så jämnar det ut sig, inflikade Sven-Gunnar Jonsson, mestadels kallad Svege, som nu anslutit sig till samtalen. För egen del skulle han ha lite svårt att peta in en ytterligare aktivitet i sitt rätt så späckade vardagsschema där simning på Eyrabadet, styrelsemöten i diverse föreningar och andra aktiviteter ingick. Men det sa han inget om för han tyckte att idén i sig var mycket bra.

Göran, som älskade prylar, satt fortfarande och funderade kring vilken utrustning som krävdes vid raska promenader.

– Jag måste nog skaffa en ny liten ryggsäck också och definitivt en ny regnjacka. Jag vill inte bli genomsur om det kommer en regnskur. Kanske ett par nya kängor. Har ni som ständigt brukar knata runt några förslag på bra märken?

Nu klev Gunnar Sjöström in i samtalen igen och påpekade att ett par väl ingångna skor räckte bra om man bara skulle gå runt i Oset och Rynningeviken. Det var bara efter häftiga skyfall som

stigarna var leriga. Och det fanns också möjlighet att gå in under tak på flera ställen om det började regna.

– Om vi snabbar på att komma i gång med promenaderna så får vi njuta av näktergalarnas sång. Det är helt magiskt att gå ute vid Naturens hus just nu för området är fullt av nyanlända flyttfåglar som kämpar om damerna genom att sjunga vackert. Eller starkt, som näktergalen.

– Hur långt ska vi gå? frågade August som hade sina tvivel om hur långt Göran egentligen skulle orka. Han hade minst 30 extrakilon att släpa på och var helt otränad. Det mesta han gick i vanliga fall var från villans dörr till bilen som stod parkerad på hans uppfart. Och han parkerade alltid så nära caféet han kunde komma.

August hade från början haft oerhört svårt för den impulsive och ofta burduse affärsmannen Göran. Men han hade omvärderat honom sedan Göran generöst nog erbjudit August husrum på julafton då hustrun Britt-Inger kastat ut honom i ett anfall av oväntad svartsjukan. Det var Ingrid Martinell som var orsaken till svartsjukan, och det hjälpte inte att August förklarade att Britt-Inger var helt fel ute i sina misstankar om otrohet.

– Det är det som är bra med Oset och Rynningeviken. Det finns gott om längre och kortare promenadstigar och möjlighet att ta genvägar hem om orken tryter. Vi börjar väl med några korta rundor så alla får lära sig att hitta i området, sa Gunnar Sjöström som kände sig upplivad av tanken på att få ett antal promenadkompisar förutom sin labrador Vera.

Gertrud som överhört hela samtalet log inombords. Kanske var det äntligen dags för positiva saker att hända. Vårvintern hade varit en prövning oavsett all hjälp hon fått av sina stammisar och hon hade mer än en gång funderat på hur framtiden skulle te sig för henne själv och hennes café.